

Verbindend
werken met
gezinnen

dinsdag 22 juni

AFSLUITENDE STUDIENAMIDDAG

VERBINDEND WERKEN MET DIVERSE GEZINNEN

Onderzoekers: Kim Lecoyer en Samira Oizaz

Promotoren: Kristien Nys en Hans van Crombrugge

Coördinator: Kathleen Emmery

Dinsdag 22 juni 2021

- 1. Voorstelling van het project**
- 2. Enkele onderzoeksbevindingen**
- 3. Conclusies**
- 4. Het ontwikkelde vormingspakket**
- 5. Q&A**

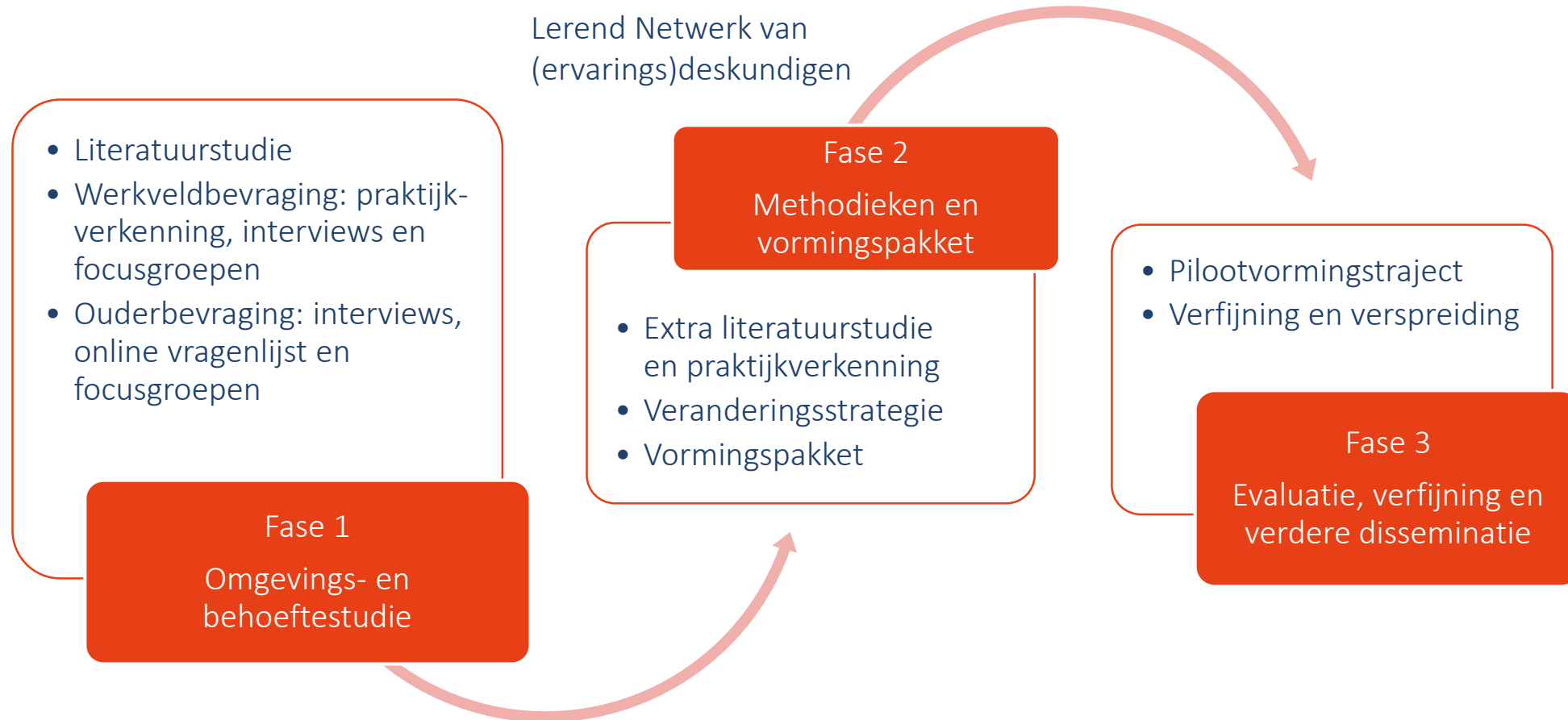

Voorstelling van het project
**PWO: ONDERSTEUNING VAN
MOSLIMGEZINNEN (2018-2021)**

PWO: Gezinsondersteuning aan moslimgezinnen (2018-2021)

- **Nood aan diepgaande kennis over:**
 - De noden en behoeften van (moslim)ouders
 - Werkzame benaderingen en werkmethodes
- **Vertrekken vanuit de marges staat centraal:**
 - De gezinnen die zich in die marge bevinden
 - De hulpverleners die in die marge werken
- **Verschuiving van zelforganisaties naar sleutelfiguren:**
 - Omwille van hun nabijheid en vertrouwdheid
 - Focus op inhoud- en methodiekontwikkeling (eerder dan op drempels)

PWO: Ondersteuning van moslimgezinnen (2018-2021)

Beschrijving van de respondenten

- Welke ouders (N=325) namen deel aan de online ouderbevraging?
 - **89%** ouder in een gezin waarvan iedereen moslim is;
 - **95% (307)** moslimouders ; **5% (18)** niet-moslim ouders
- **307** moslimouders:
 - vrouwen **82%** mannen **15%**
 - <26 jaar **3%** 26-45 jaar **88%** >45 jaar **9%**
 - met partner **88%** alleenstaand **12%**
 - biologische ouder **>99%** plusouder **2%** pleegouder **1%**
 - 1 kind **17%** 2 of 3 kinderen **65%** 4 of meer kinderen **18,5%**
 - <3 jaar **6%** 6-12 jaar **30%** 13-18 jaar **19%** >18 jaar **16%**
 - geboren in België **67%** (ook met migratieachtergrond) elders geboren **33%**

Beschrijving van de respondenten

- Welke werkveldactoren (N=30) namen deel aan het onderzoek?
 - Ervaring met ondersteunen of begeleiden van moslimgezinnen
 - vrouwen **22** mannen **8**
 - Professionele hv's **17** beleidsmedewerkers **5** vrijwilligers **7** imam **1**
 - Migratieachtergrond: Marokkaans **17** Turks **5** Zonder migratieachtergrond **8** (bekeerde moslim **3**, niet-moslim **5**)

2.

Enkele onderzoeksbevindingen **GEZINSPERSPECTIEF**

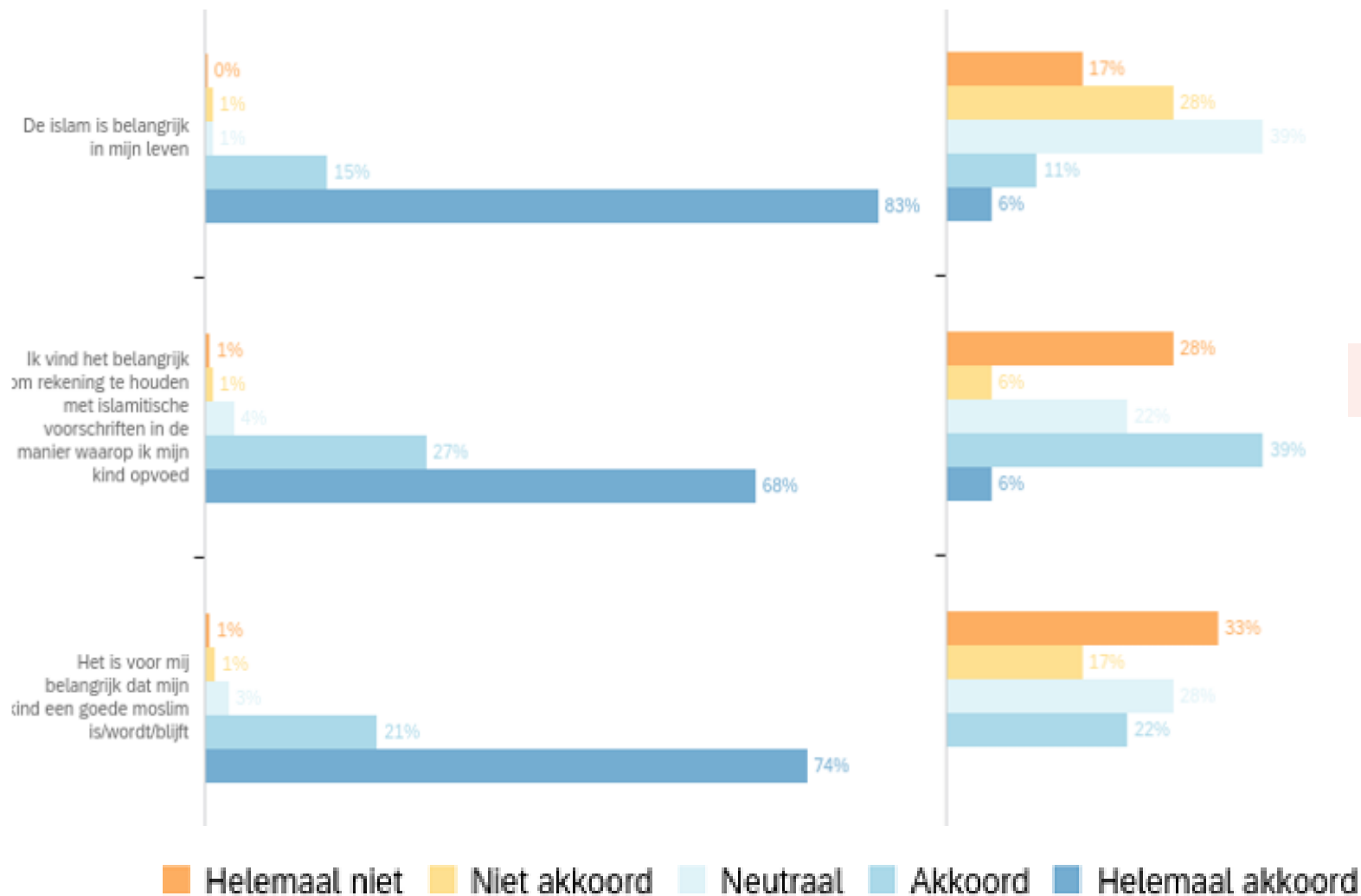
Gezinsperspectief

- **Wat is belangrijk in de opvoeding van deze gezinnen?**
- **Welke hulpvragen of opvoedingsvragen hebben deze gezinnen?**
- **Welke verwachtingen hebben deze gezinnen naar opvoedingsondersteuning?**

Onze onderzoeksbevindingen

Wat is belangrijk in de opvoeding van deze gezinnen?

moslim ouders

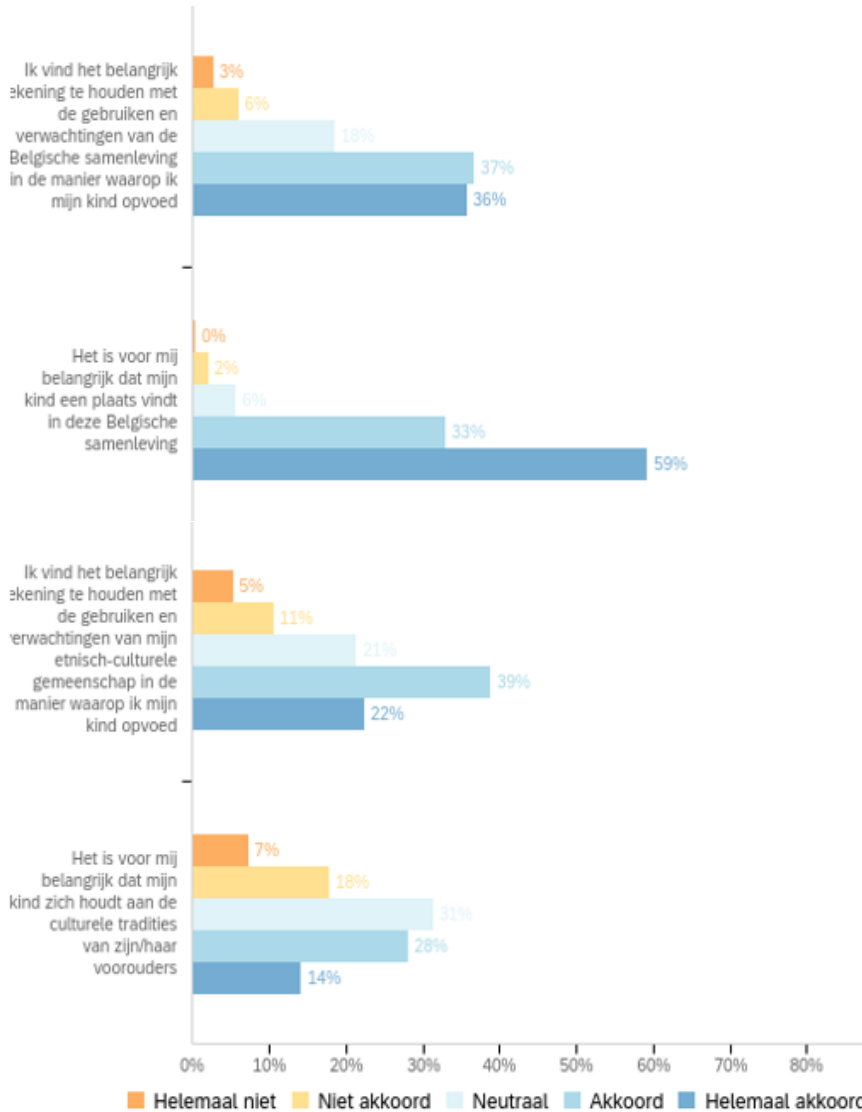

niet-moslim ouders

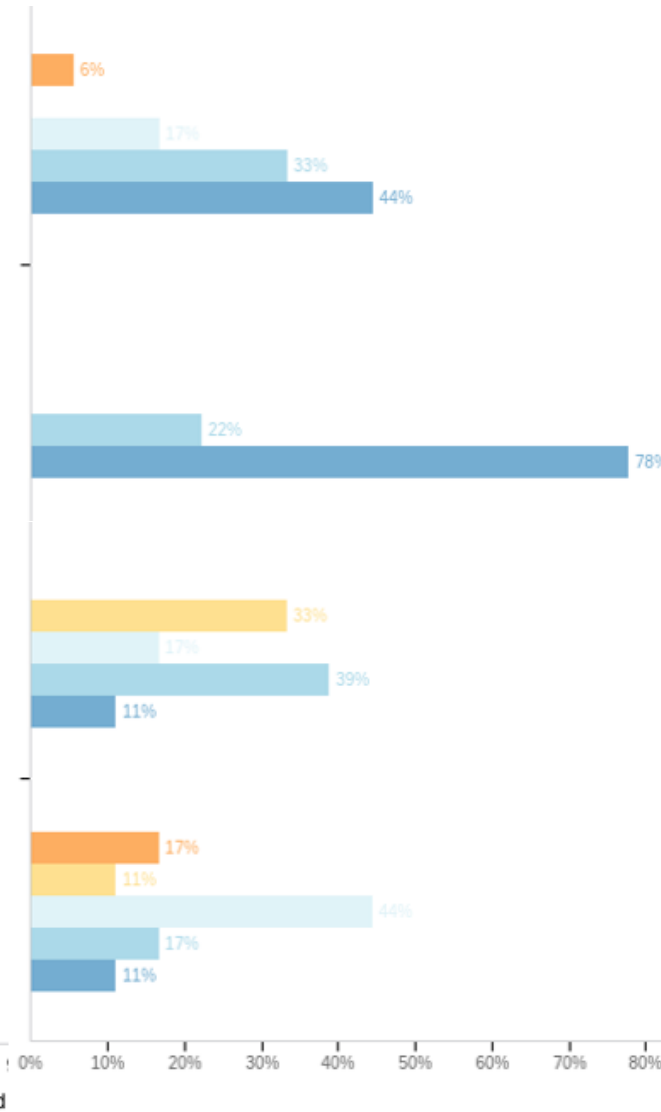
Onze onderzoeksbevindingen

Wat is belangrijk in de opvoeding van deze gezinnen?

moslim ouders

niet-moslim ouders

Welke hulpvragen of opvoedingsvragen hebben deze gezinnen?

- Veel gelijkenissen met hulpvragen en bezorgheden van andere ouders
- Ook specifieke hulpvragen waarbij religie (indirect) een rol kan spelen
 - Extra ethische dimensie van bezorgdheden en vragen (geheel van normen)
vb. “Hoe vermijd ik dat mijn kind of puber ontspoot?”
 - Vragen in verband met identiteit en context
vb. “Stuur ik mijn kind wel of niet naar een niet-islamitische school?”
 - Ervaringen van racisme en discriminatie
vb. “Hoe ga ik om met een leerkracht die mijn kind discrimineert?”
 - Vraag naar islamitische opvoedingsondersteuning en islamitische expertise
vb. “Hoe geef ik mijn kind een islamitische opvoeding zoals de profeet?”
vb. “Ik denk dat mijn kind slachtoffer is van bezetenheid, wat doe ik nu?”

Welke verwachtingen hebben deze gezinnen naar professionele ondersteuning?

- **Gelijkaardige verwachtingen van opvoedondersteuner als andere ouders**
- **Voorgaande hulpvragen houden twee specifieke verwachtingen in:**
 - **Het belang van religie (voor de cliënt) begrijpen: culturele en religieuze gevoeligheid wordt zeer belangrijk gevonden (56% en 77% van de ouders)**
 - **Kennis over religieuze denkkaders: ouders zoeken pedagogische kennis die vertaald wordt naar hun context (47% van de ouders)**
- **Beperkt gebruik van professionele opvoedingsondersteuning:**
 - **Professionele ondersteuning wordt vaak niet gezien als meerwaarde of er is gewoon geen behoefte aan (m.a.w. geen ondersteuningsnood)**
 - **Wel ondersteuningsnood maar drempels zoals: negatieve ervaringen, kloof in de relatie met professional, en culturele en/of religieuze gevoeligheden**

2.

Enkele onderzoeksbevindingen **WERKVELDPERSPECTIEF**

- **Welke knelpunten ervaren hulpverleners in het werken met moslimgezinnen?**
 - **Ontoereikende beroepsopleidingen**
 - **Aangeleerde neutraliteit en afstand**
 - **‘Gekleurde’ hulpverlening**
 - **Vertaalslag maken naar gezinnen**
 - **Religie als gevoelig thema**

Welke knelpunten ervaren hulpverleners in het werken met moslimgezinnen?

1. Bestaande opleidingen zijn ontoereikend: thema's krijgen weinig aandacht of vertrekken vanuit het maatschappelijk dominant perspectief
2. Hulpverleners zijn onzeker door een aangeleerde 'neutraliteit' en 'afstand' als professionele houding
3. Ook de aangeleerde kaders zijn ontstaan vanuit een specifiek mens- en wereldbeeld (ook gekleurd)
4. Nood aan vertaling van 'universele' kaders en woorden naar de leefwereld van gezinnen
5. Religie is een gevoelig thema (geworden) met als gevolg dat deze topic vaak vermeden wordt

3.

Enkele onderzoeksbevindingen **ONZE CONCLUSIES**

Onze conclusies: vooral nood aan handvaten om met religie en (andere) normativiteit te kunnen werken

- **Religie kan expliciet deel uitmaken van de hulpvraag van moslimgezinnen**
- **Religie kan niet (expliciet) aan bod komen in de hulpvraag maar toch meespelen:**
 - **Als onderdeel van identiteit en context**
 - **Als onderdeel van verklaringsmodellen**
 - **Als geheel van normen en regels voor het dagelijkse leven**
- **Er is een blinde vlek voor religie en (inter)normativiteit in gezinsondersteuning en hulpverlening (aan moslimgezinnen en diverse gezinnen)**
- **Spanningsveld: Hoe omgaan met (de invloed van) religieuze en sociale waarden en normen in de hulpverleningsrelatie? -> werkzame werkmodellen?**

Onze conclusies: vertaling naar de (piloot)vorming

- **Bestaande bijscholingen om interculturele competenties te versterken zijn ontoereikend (vooral focus op communicatievaardigheden)**
- **Nood aan innovatieve ontwikkeling van denkkaders en werkwijzen om met (de interactie tussen) cultuur, gender en religie om te gaan in gezinsondersteuning**
 - **Hierin moet het “mens-zijn” centraal staan, met religie, gender en cultuur als belangrijke (maar niet determinerende) contextfactoren**
 - **Oog hebben voor verschillende vormen van normativiteit is cruciaal, met inbegrip van religieuze normativiteit**
- **Nood aan een afwegingskader voor ethische dilemma's en vraagstukken**

4.

Het ontwikkelde vormingspakket
**VERBINDEND WERKEN
MET DIVERSE GEZINNEN**

Het vormingspakket: samen zoekende zijn

- Een algemeen denkkader voor een brede waaier aan gezinsondersteuners:
 - Niets “nieuws” op zich maar wel een vernieuwende kijk vanuit “de marges”
 - Geen specifiek interventiemodel, eerder een visie en grondhouding
- Vormingspakket focust zich op het omgaan met ethische vragen & dilemma’s:
 - Een ethische (zelf)reflectie over de hv-relatie met een diversiteit aan gezinnen
 - Bouwen aan wederzijdse werkrelatie van dialoog (vorming als dialoogoefening)
 - Professionaliteit staat nooit los van de relationele dimensie: holistische benadering, gebaseerd op verbondenheid en vertrouwen, en constante ethische zelfreflectie, ook over maatschappelijke machtsverhoudingen

Een grondhouding in drie tandwielen

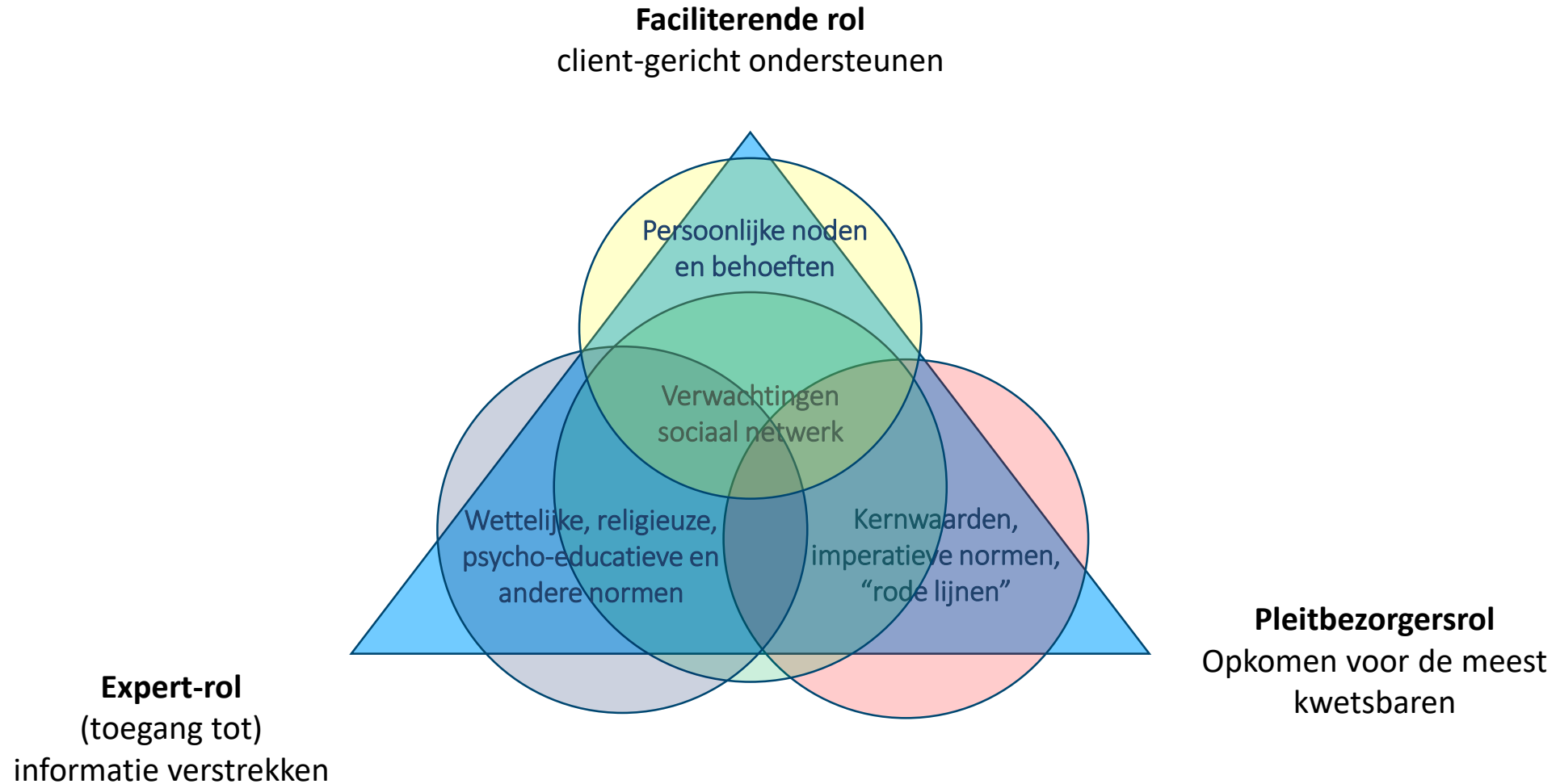

Een grondhouding in drie tandwielen

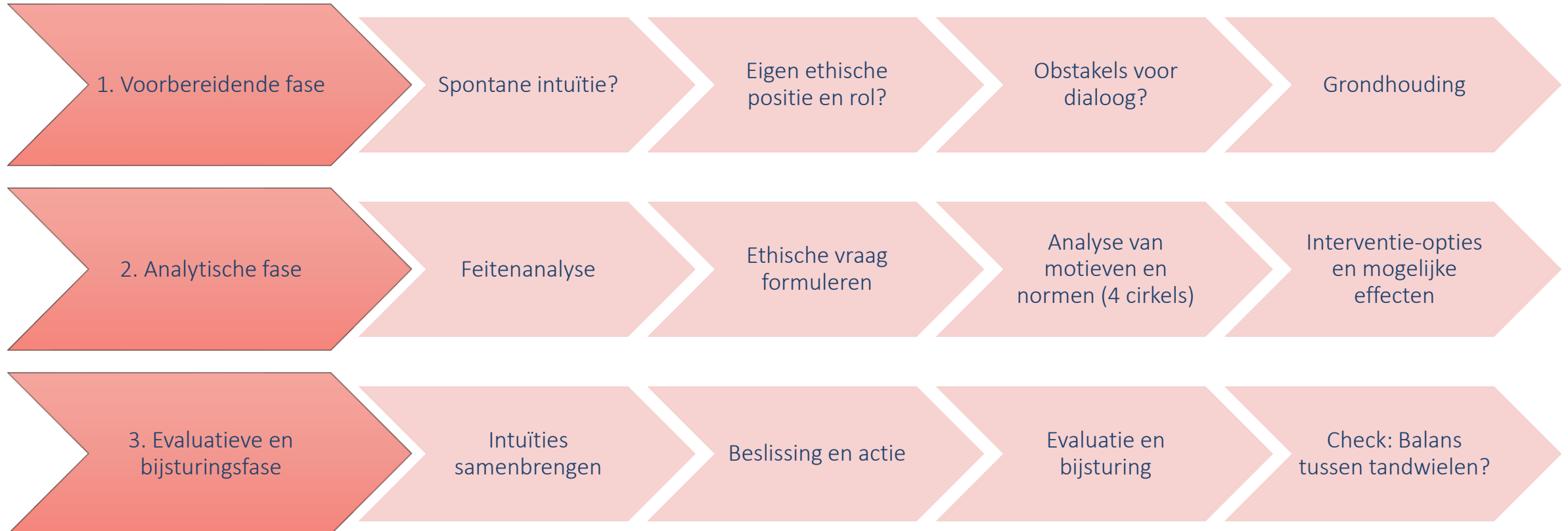
SAMEN ZOEKENDE ZIJN Uitgangspunt: Wat kan ik betekenen?

MENSELIJKE VERBINDING	ZELFBEWUSTE POSITIONALITEIT	PROFESSIONELE INTERVENTIE
<ul style="list-style-type: none">• tonen van toegewijde betrokkenheid, authenticiteit en oprechte nieuwsgierigheid• zich inleven in het perspectief en de leefwereld van de gezinsleden• vertrekken vanuit de noden van de gezinsleden• in dialoog gaan om te ontdekken wat belangrijk is voor elk individu• steeds erkennen van verschillen op een respectvolle manier• aandacht voor de kwetsbaarheid van gezinsleden als die van zichzelf	<ul style="list-style-type: none">• bewustzijn van de eigen sociale locatie en privileges als persoon• op professionele wijze omgaan met de eigen “cultuurschok”• kritische kijk ontwikkelen op concepten zoals ‘universaliteit’ en ‘neutraliteit’ (diversiteitsgevoel)• volwaardig erkenning geven aan andere referentiekaders• de “andere” steeds zien als gelijkwaardig ondanks bestaande (machts-)verschillen.• naar sociale rechtvaardigheid streven, aandacht hebben voor discriminatie en racisme	<ul style="list-style-type: none">• dialoog en overleg steeds als vertrekpunt nemen, om echt “samen zoekende” te zijn• zichzelf bewust positioneren in de eigen professionele en ethische rol• bewust en professioneel omgaan met eigen grenzen en behoeften• bewust en professioneel omgaan met waarden en normen in functie van de noden van elke casus• deze noden en de interventie-rollen op elkaar afstemmen• per casus bewuste keuzes maken voor geschikte context-gevoelige interventiemethoden

Focus op internormativiteit en interventierollen (aanpassing model van Prof. A. Abdalla)

Wanneer de grondhouding niet volstaat: Een AFWEGINGSKADER in 3 stappen voor ETHISCHE DILEMMA'S

Overzicht van het vormingspakket

- Vormingspakket wordt aangeboden in het voorjaar van 2022
- Bestaat uit 4 kerndagen en 1 terugkomdag

VORMINGSDAG 1 In dialoog met het gezin en met elkaar	VORMINGSDAG 2 Stilstaan bij de eigen cultuurschok	VORMINGSDAG 3 Aansluiten op de noden van het gezin	VORMINGSDAG 4 Aan de slag met het afwegingskader
werkrelatie van dialoog = samen zoekende zijn ↓	oefening rond maatschappelijke verhoudingen ↓	aandacht voor diverse vormen van normativiteit ↓	een stappenplan voor ethische vragen en dilemma's ↓
menselijke verbinding	zelfbewuste positionaliteit	professionele interventies	constante ethische zelfreflectie

5.

Q&A

Afsluiting van de studiedag

BEDANKT

voor jouw aandacht.
Fijn dat je er was!

Contactgegevens

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Huart Hamoiriaan 136, 1030 Brussel

kcgezinswetenschappen@odisee.be

www.kcgezinswetenschappen.be

Kim Lecoyer | kim.lecoyer@odisee.be

▶ Samira Oizaz | samira.oizaz@odisee.be

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum
Gezinswetenschappen

